

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан економічного факультету
Анатолій ДІБРОВА
Протокол № 11 від "16" травня 2024 р.

"СХВАЛЕНО"
на засіданні кафедри організації
підприємництва та біржової діяльності
Протокол № 13 від "14" травня 2024 р.
Завідувач кафедри
Микола ЛЬЧУК

"РОЗГЛЯНУТО"
Гарант ОП «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність»
Валентина ЯВОРСЬКА

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З ФАХУ**
для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр»
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля»
Освітня програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Факультет (ННІ) економічний
Розробники: зав.кафедри, д.е.н., професор Льчук М.М.
доцент, к.е.н., доцент Коновал І.А.
доцент, к.е.н., доцент Яворська В.О.
доцент, к.е.н., доцент Нікітченко С.О.

Київ – 2024 р.

ОПИС ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Освітня програма	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Освітній ступінь	Бакалавр
Характеристика навчальної практики	
Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	180
Кількість кредитів ECTS	6
Рік навчання	3
Семестр	6
Кількість тижнів	6

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Метою виробничої практики з фаху для здобувачів освітнього ступеня «Бакалавр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» є ознайомлення безпосередньо на підприємствах (базах практики) із виробничою, комерційною та правовою діяльністю, узагальнення і вдосконалення здобутих ними знань, практичних умінь та навичок на базі конкретного суб'єкта господарювання, оволодіння професійним досвідом та готовності їх до самостійної трудової діяльності.

Основними завданнями у процесі проходження виробничої практики студентів є:

- ознайомлення з організаційно-виробничою та торговельною структурою бази практики, функціями окремих підрозділів та їх взаємовідносинами, здійснення аналізу господарської діяльності бази практики (підприємства, організації, фірми, біржі, інвестиційної компанії, торговельного майданчика, тощо);

- безпосередня практична підготовка здобувачів вищої освіти до самостійної роботи на фахових посадах, поглиблення та закріплення теоретичних знань та практичних навичок зі спеціальності й навчальних дисциплін циклу професійної підготовки, уміння працювати з фактичним матеріалом виробничої діяльності об'єкта практики й використовувати його для підготовки звіту;

- формування умінь і навичок роботи за фахом, набуття досвіду організаційної, виховної та роботи в команді;

- ознайомлення безпосередньо на підприємстві з інноваційними технологіями ведення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;

- підготовка здобувачами вищої освіти індивідуального завдання з усебічного вивчення конкретної проблеми у певній галузі;

- підготовка кожним студентом звіту на основі програми практики.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

спеціальні компетентності (СК):

СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК 10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і

результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

СК 11. Здатність до організації підприємницької та торговельної діяльності в аграрній сфері за умов використання інноваційних підходів та міжнародної комерції в агробізнесі.

СК 12. Здатність до аналітичної, торговельної діяльності на міжнародних та вітчизняних товарних біржах.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

ПРН20. Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків.

ПРН21. Застосовувати знання й уміння для забезпечення організації аграрного виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції за умов використання ефективних технологій у рослинництві та тваринництві.

ПРН 22. Вміти здійснювати організацію підприємницької, торговельної діяльності у сфері агробізнесу.

1. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Виробнича практика з фаху проводиться після вивчення фахових дисциплін на 3 курсі в 6 семестрі з метою формування практичних навиків з обраного фаху.

Виробнича практика у Національному університеті біоресурсів і природокористування України регламентується наступними положеннями:

- Про організацію освітнього процесу в НУБІП України від 26.04.2023р.
- Положення про практичну підготовку студентів НУБІП України від 5.11.2021р.
- Порядок проведення практичної підготовки у навчально-дослідних господарствах НУБІП України від 26.02.2020р.

Згідно з навчальним планом для ОС «Бакалавр» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» виробнича практика з фаху передбачена тривалістю **6 тижнів та в обсязі 180 годин**.

Навчально-методичне керівництво виробничою практикою здійснює випускова кафедра організації підприємництва та біржової діяльності. На початку практики студенти отримують інструктаж з охорони праці. Для поглиблення отриманих знань використовуються інтернет-ресурси.

Контроль за роботою студентів під час виробничої практики здійснює керівник бази практики та керівник від університету. Студент при проходженні виробничої практики повинен згідно з вимогами програми практики оформити письмовий звіт про проходження виробничої практики, представивши його на кафедру організації підприємництва та біржової діяльності та своєчасно захистити.

2. БАЗА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Практика проводиться в навчально-виробничих та навчально-наукововиробничих лабораторіях НДГ НУБІП України, провідних підприємствах України та розвинутих країн світу на основі укладених договорів. Такими базами є:

- ВП НУБІП України «Великоснітинське навчально-дослідне господарство ім. О.В. Музиченка» (Київська обл.);
- ВП НУБІП України «Агрономічна дослідна станція» (Київська обл.);
- ВП НУБІП України «Навчально-дослідне господарство «Ворзель» (Київська обл.);
- ВП НУБІП України «Боярська лісова дослідна станція» (Київська обл.);
- Аграрна біржа;
- інші бази практичного навчання із числа передових установ, підприємств, ФОП, організації будь-якої форми власності в Україні та зарубіжжя.

Виробнича практика проводиться на базах, які відповідають вимогам

програми навчання майбутніх фахівців підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. З підприємствами (організаціями, установами), які є базами виробничої практики студентів, університет завчасно укладає відповідні договори. Студенти з дозволу кафедри організації підприємництва та біржової діяльності можуть самостійно підбирати для себе місце проходження практики і запропонувати його для використання, особливо, якщо вони вже працевлаштовані і навчаються за індивідуальним графіком. При цьому, база проходження виробничої практики має визначатися таким чином, щоб практикант зміг отримати необхідні знання, уміння та навички.

У випадках неможливості вирішення питання із базою практики студент повинен звернутись на кафедру організації підприємництва та біржової діяльності. Зміна бази практики можлива лише з поважних причин і лише на початку виробничої практики. Рішення про можливість зміни бази практики приймає завідувач кафедри.

Самостійно змінювати місце практики студент не має права. У випадку самостійної зміни бази практики або не прибуття до місця практики без поважних причин вважають, що студент не виконав навчального плану і може бути відрахований з університету.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З ФАХУ

Зміст, види робіт та їх термін виконання протягом виробничої практики представлені в таблиці 1.

Таблиця 1.

Зміст, види робіт та терміни їх виконання.

№ п/п	Зміст і види роботи	Тижні	Розподіл годин		
			Практична робота на базі практики	Самостійна робота	Всього
1	Ознайомлення із нормативно- правовою документацією, якою регламентує діяльність бази практики. Проходження інструктажів з техніки безпеки та охорони праці на базі практики. Визначення завдань виробничої практики та ознайомлення з вимогами до проходження виробничої практики. Організаційно- економічна характеристика підприємства. Оформлення щоденника виробничої практики.	1	25	5	30
2	Організація основного напрямку діяльності (виробництва, торгівлі тощо). Маркетингова та логістична діяльність. Оформлення щоденника виробничої практики.	2	25	5	30
3	Капітал та інвестиційна діяльність підприємства. Персонал, організація та оплата праці на підприємстві. Оформлення щоденника практики.	3	25	5	30

4	Витрати підприємства та їх структура. Доходи підприємства та їх структура Формування бази даних за індивідуальними завданнями. Оформлення щоденника практики.	4	25	5	30
5	Фінансові результати та ефективність діяльності підприємства. Ознайомлення з особливостями інвестиційної діяльності. Оформлення щоденника практики.	5	25	5	30
6	Ознайомлення з вимогами до оформлення звіту про практику. Оформлення щоденника практики. Систематизація зібраної інформації для звіту виробничої практики за встановленими вимогами. Підготовка характеристики, звіту про виробничу практику, перевірка та підпис керівником від бази практики.	6	25	5	30
Усього			150	30	180

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на керівників від університету та бази практики (підприємств, організацій, установ). Розподіл студентів по підприємствах та організаціях здійснюється кафедрою організації підприємництва та біржової діяльності, а по робочих місцях – керівником практики від підприємства. На студентів поширюється режим роботи, який є загальним для працівників підприємства (організації).

Студентів направляють на виробничу практику згідно з наказом університету. Наказом визначається вид практики, терміни та місце її проходження, розподіл та закріплення студентів за керівниками практики від кафедр тощо.

Методичне керівництво практикою здійснює кафедра організації підприємництва та біржової діяльності економічного факультету. Перед відбуттям на практику викладачі кафедри проводять консультацію-інструктаж з питань проходження практики, дотримання правил охорони праці та техніки безпеки. При цьому студенти одержують робочу програму, бланк щоденника, індивідуальне завдання на практику.

На базу практики студент повинен прийти не пізніше першого її дня, представитися керівництву підприємства й керівнику практики, у відділі кадрів оформити наказ про зарахування, пройти усі види інструктажу з техніки безпеки та охорони праці, ознайомитися з правилами внутрішнього розпорядку.

На підприємстві (організації) студенту призначається керівник практики з числа головних спеціалістів відповідної кваліфікації даної установи. Студент разом з керівником практики від підприємства повинен розробити деталізований

по днях календарний план проходження виробничої практики, в якому конкретизуються робочі місця, окремі завдання, строки їх виконання та інші умови.

Організаційні заходи НПП кафедр, що відповідають за проведення практик студентів:

НПП кафедри зобов'язані:

- знати та дотримуватись вимог «Положення про практичну підготовку студентів НУБіП України»;
- розробляти та вдосконалювати програми практики, навчально-методичне забезпечення та звітні документи;
- проводити організаційні заходи перед початком практики, а саме:
 - інструктаж про порядок проходження практики та охорону праці;
 - надання студентам-практикантам необхідних документів (програми, щоденників, календарних планів, індивідуальних завдань, методичних вказівок тощо);
 - ознайомлення студентів із системою звітності за результати практики, а саме: подання письмового звіту, оформлення характеристики та щоденника, тощо;
 - проведення зі студентами попереднього обговорення змісту та результатів практики тощо;
- здійснювати контроль за проходженням практики студентами на базі практики;
- своєчасно подати звіт про проходження практики студентів на кафедру.

НПП кафедри мають право:

- перевіряти рівень підготовленості студента до виконання конкретних завдань під час проходження практики;
- здійснювати контроль щодо забезпечення належних умов навчання студентів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;
- вимагати від студентів виконання правил внутрішнього розпорядку та контролювати виконання цих правил;
- вживати заходи щодо порушення студентами правил внутрішнього розпорядку, правил техніки безпеки і охорони праці, невиконання студентами програми практики;
- у складі комісії проводити підсумкову атестацію за результатами практики студентів.

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок.

Під час виробничої практики використовуються наступні методи навчання:

- пояснення, обговорення, демонстрація;
- практичні кейси, дискусії, розрахункові завдання;
- підготовка аналітичних звітів, презентації.

6. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

По закінченні практики студент складає звіт і здає його керівнику практики від університету. Складання звіту є частиною роботи студента та його практичним завданням, яке виконується ним самостійно. Вимоги до оформлення звіту про практику містяться у методичних вказівках.

Звіт з практики повинен містити таку структуру:

- 1) титульний аркуш;
- 2) вступ;
- 3) розділи звіту.
- 4) висновки.

Вступ повинен містити відомості про мету і завдання практики. В розділах звіту подається опис проведення практичних робіт згідно з підпунктами встановленими в змісті практики. Висновки містять результати оцінювання отриманих результатів за підготованим звітом.

7. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Порядок і організація підведення підсумків з практики студентів визначаються «Положенням про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України».

Підведення підсумків практики проводиться після її закінчення за результатами виконання програми практики.

Загальною формою звітності студента за виробничу практику є звіт, оцінений на захисті перед комісією.

Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуальних завдань і оформлюється відповідно до вимог.

Атестація студентів за результатами практики проводиться комісією з двох науково-педагогічних працівників (у т.ч. керівником практики) після аналізу звіту студента.

Атестація студентів за результатами практик проводиться в університеті після її завершення. Оцінку за практику вносять у екзаменаційну відомість та залікову книжку студента.

Відпрацювання пропущених днів практики проводиться на базі практики у відповідності до чинних Положень НУБІП України.

Підсумки практик обговорюються на засіданнях кафедри, а загальні її підсумки підводяться на засіданнях вчених рад факультету.

За результатами практики готується зведений звіт і не пізніше 10 днів після практики розглядається на кафедрі.

8. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Загальна оцінка підсумків роботи студента уміщує сумарне оцінювання:

- якості виконаної роботи під час практики;
- якості наповнення та оформлення щоденника і звіту про практику;
- відвідування бази практики;
- якості захисту звіту про практику (обґрунтованість, логічність, чіткість, переконливість у доповіді та відповідях на запитання).

Проходження студентами виробничої практики оцінюється за 100-бальною шкалою і враховує наступні блоки:

Вид роботи	Оформлення матеріалів практики	Зміст матеріалів практики	Захист практики	Усього
Сума балів	10	30	60 балів	100 балів

Кожний блок оцінюється окремо в балах. Підсумкова оцінка визначається за сумою балів по кожному блоку. Оцінка за практику проставляється у відомість обліку успішності. Студент, який не виконав програму практики, неякісно оформив звіт або несвоєчасно його представив, не додержувався вимог практики й отримав негативний відгук керівника бази практики про роботу або незадовільну оцінку під час захисту звіту, вважається таким, який не виконав навчального плану.

Оцінювання знань студента за результатами проходження практики відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 2 «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України».

Таблиця 2

Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	Екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Методичні вказівки до проходження виробничої практики здобувачам освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 076 – „Підприємництво, торгівля та біржова діяльність” /уклад. М. М. Ільчук, М. О. Солодкий, І. А. Коновал, В. О. Яворська, С. О. Нікітченко. К.: НУБіП України, 2023. 54 с.

2. Методичні вказівки до проходження навчальної та виробничої практик з дисциплін «Основи біржової діяльності» та «Біржовий ринок» / [М.О.Солодкий, В.О.Яворська та ін.]. Київ: Компринт, 2015. 34 с.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Гадзало Я.М., Лузан Ю.Я. Розвиток аграрного сектору економіки України в умовах євроінтеграції. *Економіка АПК*. 2021. № 8. С. 6-17.
2. Гадзало Я.М., Саблук П.Т., Лупенко Ю.О., Месель-Веселяк В.Я., Федоров М.М. Аграрна реформа в Україні, її наукове забезпечення, результативність. *Економіка АПК*. 2021. № 7. С. 6-15.
3. Ільчук М.М., Коновал І.А., Барановська О.Д. Бізнес-планування підприємницької діяльності : Навчальний посібник. К.: НУБіП України, 2024. 245 с.
4. Ільчук М.М. Ус С.І., Дмитрук М.І., Ільчук О.М. Теоретичні засади розвитку підприємництва. *Економіка АПК*. 2020. № 3. С. 100-110.
5. Ільчук М.М., Коновал І.А., Барановська О.Д., Євтушенко В.Д. Ринокзерна в Україні та його стабілізація. *Економіка АПК*. 2019. № 5. С. 29 – 38.
6. Ільчук М.М., Панкратова Л.Л. Розвиток торгівлі та проблеми в ланцюгах товаропостачання продовольства в Україні. *Економіка АПК*. 2020. № 8 С. 22–29.
7. Лупенко Ю.О., Малік М.Й., Шпикуляк О.Г. Теоретико-методологічні засади розвитку сільськогосподарської кооперації в Україні. *Економіка АПК*. 2021. № 8. С. 31-39.
8. Мазаракі А.А., Шаповал С.Л., Тарасенко І.І., Шинкаренко О.П. Торговельне обладнання: підручник. / За ред. А.А. Мазаракі. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 320 с.
9. Маркетинг: підручник / за ред. В. К. Збарського і Р. І. Буряка. Київ: ЦП «КОМПРИНТ». 2019. 783 с.
10. Нечипоренко О.М., Носенко Ю.М., Сінельник Л.М. Методологія оцінки ефективності діяльності науково-інноваційних кластерів. *Економіка АПК*. 2021. № 10. С. 61-71.
11. Підприємництво і торгівля: навчальний посібник / під заг. ред. д.е.н., проф. Л.Л. Ковальської та проф. І.В. Кривов'язюка. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. 620 с
12. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
13. Саблук П.Т. Наукове обґрунтування інноваційного розвитку в аграрній сфері. *Економіка АПК*. 2021. № 6. С. 16-25.
14. Солодкий М.О., Ільчук М.М., Яворська В.О. Аналіз і прогнозування біржового ринку: навчальний посібник. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2020. 642 с.
15. Солодкий М.О. Біржовий товарний ринок: навчальний посібник. 2-ге вид. Київ: ЦП Компринт, 2017. 482 с.
16. Солодкий М.О., Яворська В.О., Кравченко А.С. Біржовий ринок: стан, проблеми, перспективи: монографія. Київ: В-во ЦП Компринт, 2018. 480 с.
17. Солодкий М.О., Яворська В.О. Міжнародні біржові ринки: навчальний

- посібник. Київ: ЦП Компринт, 2019. 520 с.
18. Трутенко Г.О. Розвиток підприємницької діяльності в сільському господарстві України. *Економіка АПК*. 2021. № 1. С. 103-112.
 19. Яворська В.О., Солодкий М.О. Біржовий ринок в умовах глобалізації: стан та перспективи розвитку. *Інфраструктура ринку*. Київ, 2019. Випуск № 31. С. 188-193. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/31_2019_ukr/30.pdf.
 20. Яворська В.О., Солодкий М.О. Економічна сутність аналізу біржового ринку. *Інфраструктура ринку*. Київ, 2020. Випуск № 48. С. 68-73. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/48_2020_ukr/15.pdf.

Ресурси мережі Інтернет

1. Бібліотека Верховної Ради України. URL: <http://lib.rada.gov.ua>
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). URL: <http://www.ebrd.com>
4. Законодавчі і нормативні акти України URL: <http://www.uazakon.com>
5. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
6. Міжнародний валютний фонд. URL: <http://www.imf.org>
7. Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL: <http://minagro.gov.ua>
8. Міністерство економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>
9. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>
10. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
11. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: nssmc.gov.ua
12. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: dfp.gov.ua
13. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>
15. Світова організація торгівлі (СОТ). URL: <http://www.wto.org>
16. Світовий Банк . URL: <http://www.worldbank.org>
17. Аграрна біржа. URL: agrex.gov.ua
18. Асоціація «Біржові та електронні майданчики». URL: aeaer.com.ua
19. Асоціація «Українські фондові торговці». URL: aust.com.ua
20. Українська асоціація інвестиційного бізнесу. URL: uaib.com.ua
21. Українська біржа. URL: ux.ua
22. Українська міжбанківська валютна біржа. URL: uice.com.ua
23. Фондова біржа «Перспектива». URL: fbr.com.ua
24. Фондова біржа ПФТС. URL: pfts.com.